

Bồ o Đệ i (1926 - 1945)

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Sáu, 22 Tháng 10 Năm 2010 11:57

Hoàng h&#u Nam Ph&# ng Hoàng h&#u

Tên húy Nguy&#n Phúc Vĩnh Th&#y

Niên hi&#u Bồ o Đệ i (1926 - 1945)

Tri&#u đ&#i Nhà Nguy&#n

Hoàng gia ca Đ&#ng đàn cung

Thân ph&# Kh&#i Đ&#nh

Thân m&#u T&# Cung Hoàng Th&# Cúc

*Sinh 22 tháng 10 năm 1913
Hu&#, Vi&#t Nam*

*M&# t 31 tháng 7, 1997 (83 tu&#i)
Paris, Pháp*

An táng Nghĩa trang Passy

Bồ o Đệ i (ch&# Hán: 卞 卞; 22 tháng 10, 1913 – 31 tháng 7, 1997) là v&# Hoàng đ&# th&# m&#i ba và cu&#i cùng c&#a tri&#u Nguy&#n, cũng là v&# vua cu&#i cùng c&#a ch&# đ&# quân ch&# Vi&#t Nam. Đ&#ng ra "Bồ o Đệ i" ch&# là niên hi&#u nhà vua nh&#ng t&#c l&# vua nhà Nguy&#n ch&# gi&# m&#t niên hi&#u nên nay th&#ng dùng nh&# là tên nhà vua.

Ti&#u s&# và s&# nghi&#p

Thu&# nh&#

Bồ Đào (1926 - 1945)

Tác Giả: Saigon Echo s&u t&#m
Thứ Sáu, 22 Tháng 10 Năm 2010 11:57

Ông hoàng Bồ Đào tên húy là Nguyễn Phúc Vĩnh Thụy (阮福暐), còn có tên Nguyễn Phúc Thiển (阮沅), t&#c danh "m&# V&#ng"[1] sinh ngày 22 tháng 10 năm 1913 (ngày 23 tháng 9 năm Quý Sửu) tại Huế, là con cả vua Khải Định và bà Tô Cung Hoàng Thái Cúc. Về thân thế của Bồ Đào thì vẫn còn nhiều nghi ngờ, vì vua Khải Định bị mang tiếng là bất lực và không thích gần đàn bà [2].

Ngày 28 tháng 4 năm 1922, Vĩnh Thụy được xác lập Đông cung Hoàng Thái tử [3]. Ngày 15 tháng 6 năm 1922, Vĩnh Thụy cùng vua cha Khải Định sang Pháp để thực hiện công việc buôn bán hàng hóa tại Marseille, Pháp. Tháng 6 năm 1922, Vĩnh Thụy được gửi đến trường Trung học Jean François Eugène Charles nhằm làm con nuôi và cho ăn học tại trường Lycée Condorcet rồi sau đó trường Sciences Po (École libre des sciences politiques), Paris.

Tháng 2 năm 1924, Vĩnh Thụy về nước để lễ Lễ Tô Tuân Định Khánh vua Khải Định, đến tháng 11 năm 1924 trở lại nước Pháp để tiếp tục học.

Vua Khải Định mất ngày 6 tháng 11 năm 1925, Vĩnh Thụy về nước thay vua cha và ngày 8 tháng 1 năm 1926, Vĩnh Thụy được tôn lên kế vị làm vua lấy niên hiệu Bồ Đào. Tháng 3 cùng năm, Bồ Đào trốn sang Pháp để tiếp tục học. Tốt nghiệp khóa 1930, Bồ Đào theo học trường Khoa học Chính trị (Sciences Po). Đến tháng 9 năm 1932, Bồ Đào bị h&#i loan về nước.

□



□□
th&#i nh&#

Bồ Đào và mặt trăng hoàng đế

□



□□
Lên ngôi

Vua Bồ Đào ngày phong vương

Tháng 9 năm 1932, Bồ Đào bị h&#i loan trở về nước, chính thức làm vua. Bồ Đào đã cải cách công việc trong triều như sắp xếp lại việc nội chính, hành chính...Bồ Đào đã cho bãi bỏ một số tập tục mà các tiên vương đã bày ra như thân dân không phải quy lễ y mà có thể ngang nhìn long nhan nhà vua khi nhà vua tại, mới khi vào ch&#u các quan Tây không phải chấp tay xá lễ y mà chấp tay vua, các quan ta cũng không phải quy lễ y... Ngày 8 tháng 4, năm 1932, Bồ Đào đã ban hành một đạo chiếu để bãi bỏ các quy định về thân chính và sắc phong thêm 5 thành viên mới vào thân thế gia đình và hành chính là Phạm Quỳnh, Thái Văn To&#n, Hồ Đ&#c Khải, Ngô Đình Di&#m và Bùi Đ&#ng Đoàn nhằm thay thế các thành viên già yếu hoặc kém năng lực là Nguyễn Hữu Bài, Tôn Thất Đàm, Phạm Liệu, Võ Liêm, Vương Tuấn Kiệt [4]. Ông thành lập Viện Dân biểu để trình bày nguyện vọng lên nhà vua và quan chức nước Pháp và cho phép Hội đồng tối cao Bồ Đào thay mặt Nam triều trong việc hợp tác với chính quyền nước ngoài, tháng

Bồ Đào (1926 - 1945)

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Sáu, 22 Tháng 10 Năm 2010 11:57

12 năm 1933, Bồ Đào nhập du Bồ c hà thăm dân chúng.

Ngày 20 tháng 3 năm 1934, Bồ Đào làm đám cưới với Marie Thérèse Nguyễn Hữu Thọ Lan và tân phong bà làm Nam Phụng Hoàng hậu. Đây là một việc làm phá lệ bởi vì khi vua Gia Long khai sáng triều Nguyễn cho đến vua Khải Định, các vua chúa đều phong tặng các Vương phi, sau khi mất mới được truy phong Hoàng hậu. Ông là nhà vua đầu tiên theo hiến bản chế để cung tôn, thi phi. Cuộc hôn nhân này cũng góp phần rất nhiều vào phần đời vì Nguyễn Hữu Thọ Lan là người Công giáo và mang quốc tịch Pháp.

Sau khi Nhật đảo chính Pháp và tuyên bố trao trả độc lập cho Việt Nam, ngày 11 tháng 3 năm 1945, Bồ Đào ra đời do "Tuyên cáo Việt Nam độc lập", tuyên bố hủy bỏ Hòa ước Patenôtre ký với Pháp năm 1884, khôi phục chế độ quân Việt Nam.

Ngày 7 tháng 4 năm 1945, Bồ Đào ký đời do số 5 chủ quyền thành phần nội các Trần Trọng Kim và ngày 12 tháng 5 giải thể Viện Dân biểu Trung Kỳ. Tháng 6 năm 1945, chính phủ Trần Trọng Kim được quốc gia là Đế quốc Việt Nam.

Thoái vị

Năm 1945, Cách mạng tháng Tám thành công. Ngày 25 tháng 8, Chính phủ lâm thời Hồ Chí Minh ủy c Bồ Đào thi thoái vị. Bồ Đào thoái vị trong một buổi lễ long trọng ở Ngõ Môn, Huế vào chiều 30 tháng 8, trao quốc ấn Hoàng đế Chi Bửu và thanh kiếm ngọc cho đời di n cá chính phủ lâm thời cá ná c Việt Nam Dân chủ Cộng hòa là ông Trần Huy Liệu. Ông trở thành "công dân Vĩnh Thọ". Trong đời này, ông có câu nói nổi tiếng "Thà làm dân một nước độc lập hơn làm vua một nước nô lệ".

Tháng 9 năm 1945, ông được Chủ tịch Chính phủ Lâm thời nước Việt Nam dân chủ cộng hòa mời ra Hà Nội nhận chức "Cố vấn tối cao Chính phủ Lâm thời Việt Nam", ông là một trong 7 thành viên của Ủy ban đời thi o Hi n pháp do Hồ Chí Minh đời đời.

Ngày 6 tháng 1 năm 1946, ông được bầu làm đời biểu Quốc hội khóa đời tiên cá ná c Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Ngày 16 tháng 3 năm 1946, ông tham gia phái đoàn Việt Nam Dân chủ Cộng hòa sang Trung Khánh thăm viếng Trung Hoa, nhưng ông không trở về nước, mà về Côn Minh rồi Hồng Kông. Tại Côn Minh, ông đã tiếp xúc với nhiều giới chính trị, trong đó có người Mỹ. Đời Táng Marshall, đời di n Hoa Kỳ, đã đem bản giao ước với Bồ Đào về trình Tổng thống Harry S. Truman. Bồ Đào bèn viết thư về nước xin tịch chức "Cố vấn tối cao" trong chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Làm Quốc trưởng

Năm 1947, cựu trùm một thám Pháp ở Đông Dương là Cousseau đã tiếp xúc với Bồ Đào tại Hồng Kông, gợi ý mời ông về nước nắm quyền, hình thành nên "giới pháp Bồ Đào" để chống lại cuộc chiến giành độc lập của phong trào Việt Minh. Ngày 24 tháng 4 năm 1948, thi u táng Nguyễn Văn Xuân và Trần Văn Hữu cũng bay tới Hồng Kông để gặp Bồ Đào xin thành lập Chính phủ Lâm thời cho Việt Nam, ngày 15 tháng 5, Bồ Đào giải thông đời đời p cho táng Xuân, tán thành số thành lập Chính phủ Trung ương Lâm thời Việt Nam do táng Xuân đời đời u khi n "đời đời quy táng đời Việt Nam đời đời i Pháp và đời đời lu n Quốc táng".

Bồ Đào (1926 - 1945)

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Sáu, 22 Tháng 10 Năm 2010 11:57

Ngày 5 tháng 6 năm 1948, Bồ Đào đã gặp gỡ Cao ủy Pháp Bollaert ở vịnh Hố Long, trên chiên hạm Duguay Trouin, bên tuyên ngôn Việt - Pháp được công bố, theo đó nước Pháp thừa nhận nền độc lập và thống nhất của Việt Nam.

Ngày 8 tháng 3 năm 1949, Tổng thống Pháp Vincent Auriol và Cựu hoàng Bồ Đào đã ký Hiệp ước Elysée, thành lập mối chính quyền Việt Nam trong khối Liên hiệp Pháp, gọi là Quốc gia Việt Nam, đứng đầu là Bồ Đào. Bồ Đào yêu cầu Pháp phải trao trả Nam Kỳ cho Việt Nam và Pháp đã chấp nhận yêu cầu này.

Tệp tin:Traoankiem.jpg

Ngày 24 tháng 4 năm 1949, Bồ Đào và nước. Hai tháng sau, vào ngày 14 tháng 6, Bồ Đào tuyên bố tạm ngưng quy định cho đến khi thể chế được tạm ngưng tạm ngưng và tạm ngưng danh hiệu Hoàng đế để có mặt đưa và quốc thể hợp pháp. Ngày 20 tháng 6 năm 1949, thống đốc Nguyễn Văn Xuân đưa đến thể chế, Chính phủ Lâm thời Nam phần tuyên bố giải tán. Ngày 21 tháng 6, thống đốc Elysee được công bố.

Ngày 1 tháng 7 năm 1949, Chính phủ Lâm thời của Quốc gia Việt Nam được thành lập theo sự chỉ đạo của 1-CP của thể thống, tạm phong Bồ Đào là Quốc trưởng, trung tướng Nguyễn Văn Xuân làm Thủ tướng kiêm Tổng trưởng Quốc phòng[5] (Có tài liệu ghi Bồ Đào là Quốc trưởng kiêm Thủ tướng, Nguyễn Văn Xuân là phó Thủ tướng kiêm Tổng trưởng Quốc phòng[6]). Tháng 1 năm 1950, Bồ Đào chỉ định Nguyễn Phan Long làm Thủ tướng. Ngày 27 tháng 4 năm 1950, giải tán chính phủ Nguyễn Phan Long và ủy nhiệm Thủ hiến Trần Văn Hữu thành lập chính phủ mới. Chính phủ do Trần Văn Hữu làm Thủ tướng tạm thời đến ngày 6 tháng 6 năm 1952 thì phải cáo lui, nhiệm vụ cho Nguyễn Văn Tâm lên làm thủ tướng cùng thành phần tạm ngưng, bị tạm ngưng đa số là người do Pháp đào tạo.

Ngày 20 tháng 11 năm 1953, hoàng thân Bưu Lộc từ Pháp về Sài Gòn lập chính phủ thay thế chính phủ Nguyễn Văn Tâm. Thời gian này, Quốc trưởng Bồ Đào sống và làm việc tại biệt thự ở Đà Lạt. Xung quanh việc của Bồ Đào có một trung đoàn Ngã lâm quân báo và có một một đoàn xe riêng gọi là "công xa biệt thự", việc có một một chiếc máy bay riêng do các phi công người Pháp lái phục vụ.

Ngày 11 tháng 1 năm 1954, Chính phủ mới do Bưu Lộc thành lập trình diện Bồ Đào và nhậm chức ngày 16 tháng 6 năm 1954, Bưu Lộc từ chức. Quốc trưởng Bồ Đào mới Ngô Đình Diệm và nước, ngày 6 tháng 7, Ngô Đình Diệm thành lập chính phủ mới.

Sau Hiệp ước Genève 1954, Pháp phải rút khỏi Đông Dương, chính quyền và quân đội Quốc gia Việt Nam tạm kết thúc miền Nam Việt Nam chỉ tạm ngưng tạm ngưng Việt Nam.

Ngô Đình Diệm tiến hành cải tổ chính phủ lần thứ nhất vào ngày 24 tháng 9 năm 1954 và lần thứ hai vào ngày 10 tháng 5 năm 1955.

Tháng 9 năm 1954, tướng Nguyễn Văn Hinh không chịu dõng quy định của Ngô Đình Diệm nên đánh điện sang Pháp nhờ Bồ Đào can thiệp. Bồ Đào đến Sài Gòn triệu tập Diệm sang Cannes gặp Bồ Đào để bàn việc việc sắp xếp nhân sự nhưng Diệm không đi. Bồ Đào quy định đến Sài Gòn cách chế thể chế của Ngô Đình Diệm.

Tuy nhiên, ngày 4 tháng 10 năm 1955, ủy ban trưởng của dân ý thành lập đưa ý kiến đòi truất

Bồ o Đ (1926 - 1945)

Tác Giả: Saigon Echo s u t m
Thứ Sáu, 22 Tháng 10 Năm 2010 11:57

ph Qu c tr ng Bồ o Đ và đ a Th t ng Ngô Đình Di m lên làm Qu c tr ng. Khi c tri đi đ n n i b phi u, h th y r ng n i đây đã b nh ng ng i ng h Ngô Đình Di m ki m soát. M t c tri sau khi b phi u đã nói r ng "Ng i ch đ o nói cho chúng tôi hi u r ng đây ch có hai s l a ch n, ho c là phi u đ (Ngô Đình Di m) s đ c b vào hòm phi u ho c phi u xanh s b lo i đi". Trong tr ng h p này Bồ o Đ đã m t c h i tr v chính qu c v i 5.721.735 phi u tru t còn Ngô Đình Di m đ c suy tôn lên ch c v Qu c tr ng, Bồ o Đ i s ng l u vong Pháp khi m i 40 tu i cho đ n khi qua đ i vào ngày 31 tháng 7 t i Paris.[7][8]

□



□□

□□ **C u hoàng Bồ o Đ i t i Paris**

□



□

M c u hoàng Bồ o Đ i t i Nghĩa trang

Passy Paris.

Cu c s ng l u vong

Ông s ng t i Cannes, sau đó chuy n đ n vùng Alsace. Bồ o Đ i giao du v i Jean de Beaumont, c u ngh sĩ Nam K , m t tay s n b n có h ng. B c quan thu đ m t t i, không còn ti n tài tr c a chính ph Pháp, ông ph i bán đ n tài s n c a mình. Năm 1963, Nam Ph ng Hoàng h u qua đ i Chabrignac. Năm 1982, khi đã tiêu pha h t c tài s n, Bồ o Đ i k t hôn v i Monique Baudot, m t ph n Pháp kém Bồ o Đ i h n 30 tu i (Monique Baudot sinh năm 1946). Bồ o Đ i nh p đ o Công giáo l y tên thánh là Jean-Robert.

Năm 1982, nhân khai tr ng H i Hoàng t c h i ngo i, Bồ o Đ i l n đ u tiên sang thăm M v i t cách cá nhân. Trong chuy n đi này ông đã nh n tên cha đ làm l i gi y khai sinh cho nh ng ng i con ngo i hôn tr c đây không ghi tên cha. T i th tr n Sacramento, ông đ c t ng chi c chìa khóa vàng t ng tr ng cho th tr n này. Ông cũng đ c bà th tr ng thành ph Westminster, California t ng danh hi u "công dân danh đ" c a thành ph .

Tang l

C u hoàng Bồ o Đ i là v vua th nh t nhà Nguy n. Ông qua đ i ngày 31 tháng 7 năm 1997 t i Quân y vi n Val-de-Grâce, h ng th 84 tu i. Ông cũng là m t ph đ s ng th nh t trên th gi i th i hi n đ i. Tr c đó ông có nh n l i v tham đ H i ngh th ng đ nh C ng đ ng Pháp ng (La Francophonie) đ c t ch c t i Hà N i vào 1997.

Đám tang Bồ o Đ i đ c đ i n Elysée đ ng ra lo li u đ y đ và trang tr ng. V phía gia đình, ngoài bà qu ph Vĩnh Th y Baudot có hoàng t Bồ o Long và các công chúa cùng đ n ti n đ a thân ph , ngoài ra còn có bà Didelot (ch ru t c a bà Nam Ph ng), tuy đã 90 tu i nh ng cũng t i đ . Linh c u Bồ o Đ i đ c đ a t Quân y vi n Val de Grace t i thánh đ ng Saint Pierre de

Bồ Đệ (1926 - 1945)

Tác Giả: Saigon Echo sát m
Thứ Sáu, 22 Tháng 10 Năm 2010 11:57

Chaillot đä làm lä cäu hän. Ông đä cä an táng täi nghĩa trang Passy, quän 16, Paris, khá gän tháp Eiffel. Đám tang Bồ Đệ đä cä nhà nä cä Pháp cä mät tiäu đäi lính lê đäng quân phäc träng, gù đä trên vai, bäng súng, mät sĩ quan cä mä quäc kä Pháp đi đäu và tiäu đäi lính cä mä súng đi hai bên linh cäu. Chính phä Pháp có cä đäi điän đän đä lä, chia buän và tiän đäa. Bồ Đệ giao Viät Nam đä gäi điän chia buän đän tang quyän và Mät trän Tä quäc Viät Nam đä gäi vòng hoa viäng.

Trä läi BBC vä sä kiän này, bà Monique nói "*Ngày hôm nay tôi rät đau buän. Dĩ nhiên räi, träc hät và trên hät là vì chäng tôi väa qua đäi. Nhäng hôm nay trang sä cäa träu Nguyän Viät Nam cũng đä cä mä đät. Tôi cäu nguyän cho chäng tôi*".[9]

Vä và tình nhân



Täng bán thân cäa vua Bồ Đệ

trong Dinh III

Theo tác giä Lý Nhân Phan Thä Lang, trong cuän "Giai thoäi và sä thät vä Bồ Đệ, vua cuäi cùng Triäu Nguyän", Nhà xuät bän văn nghä, 2006, thì nhäng ngä i vä và tình nhân cäa Bồ Đệ i gäm:

1. Nam Phäng Hoàng häu, quê Gò Công, Tiän Giang, có 5 ngä i con
2. Bùi Mäng Đäp, quê Bäc Ninh, không hôn thú, có 3 ngä i con
3. Lý Lä Hà, quê Thái Bình, vũ nä, không hôn thú, không có con
4. Hoàng Tiäu Lan (Jenny Woong), vũ nä Trung Hoa lai Pháp, không hôn thú, có 1 con gái
5. Lê Thä Phi Ánh ä Huä, không hôn thú, có 2 ngä i con
6. Vicky (Pháp), không hôn thú, có 1 con gái
7. Clément(?), vũ nä và buôn läu ä xóm Cigalle (Pháp), không hôn thú
8. Monique Marie Eugene Baudot (Pháp), có hôn thú, không có con

Các con

Vua Bồ Đệ có 8 ngä i vä, tình nhân và có 13 ngä i con.

Vä i Nam Phäng Hoàng häu

1. Thái tä Nguyän Phúc Bồ Long, sinh ngày 4 tháng 1 năm 1936, mät ngày 28 tháng 7 năm 2007
2. Công chúa Nguyän Phúc Phäng Mai, sinh ngày 1 tháng 8 năm 1937 täi Đà Lät
3. Công chúa Nguyän Phúc Phäng Liên, sinh ngày 3 tháng 11 năm 1938
4. Công chúa Nguyän Phúc Phäng Dung, sinh ngày 5 tháng 2 năm 1942
5. Hoàng tä Nguyän Phúc Bồ Thäng, sinh ngày 9 tháng 12 năm 1943

Vä i bà Mäng Đäp

Bố o Đồi (1926 - 1945)

Tác Giả: Saigon Echo s&u t&m

Thứ Sáu, 22 Tháng 10 Năm 2010 11:57

1. Nguy&n Ph&c Ph&ng Th&o, sinh năm 1946
2. Nguy&n Ph&c B&o Hoàng, sinh năm 1954
3. Nguy&n Ph&c B&o S&n, sinh năm 1957

V&i bà Hoàng Ti&u Lan

1. Nguy&n Ph&c Ph&ng An

V&i bà Phi Ánh

1. Nguy&n Ph&c Ph&ng Minh
2. Nguy&n Ph&c B&o Ân

V&i bà Vicky

1. Nguy&n Ph&c Ph&ng T&

B&o Đ&i còn có m&t ng&i con do bà T& Cung nuôi, nh&ng không rõ là con bà nào do ông không ti&t l& [10].

Câu nói n&i ti&ng

- Làm dân m&t n&c đ&c l&p h&n làm vua m&t n&c nô l&.[11]
- Xin cho tôi đ&c s&ng và ch&t trong bình yên.[12]